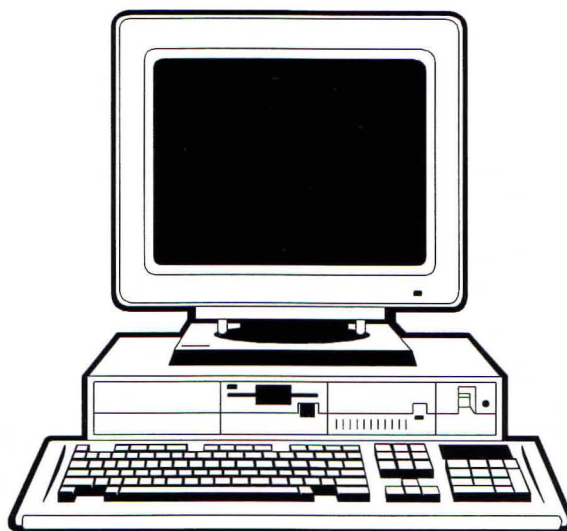

WBE DATABANK 1993/1994

NIEUWSBRIEF

W B E   D A T A B A N K   1 9 9 3 / 1 9 9 4

NIEUWSBRIEF

2

Drie jaar geleden maakte de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) een start met de zogenaamde WBE databank. Om deze databank van gegevens te voorzien ontvangen wildbeheereenheden (WBE's) jaarlijks een enquêteformulier. De vragen in de enquête hebben betrekking op de organisatie, het werkgebied en het beheer van de wildstand en het afschot van de WBE's.

Deel 1 van deze Nieuwsbrief heeft betrekking op de organisatie en het werkgebied van WBE's en het gepleegde beheer door WBE's.

Deel 2, dat verschijnt onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en de KNJV, heeft betrekking op het afschot en vervangt de vroegere Jachtveldenenquête van het Ministerie van LNV.

KNJV

Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging

deel 1

ORGANISATIE, WERKGEBIED en BEHEER

Doel

Om gestalte te geven aan een planmatig wildbeheer werken jagers in toenemende mate samen in WBE's. In deze samenwerkingsverbanden van jagers worden verschillende activiteiten gepleegd die gericht zijn op het instandhouden van een redelijke wildstand en op het voorkomen en bestrijden van schade in de landbouw.

Om adequate informatie te kunnen verschaffen aan WBE's, overheden, politiek en publiek, is het van belang dat de KNJV op de hoogte is van de organisatiestructuur van en het gepleegde beheer door WBE's. De WBE databank is bij deze informatieverschaffing een belangrijk hulpmiddel.

Verwerking gegevens

De wildbeheereenheden zenden jaarlijks hun gegevens aan de WBE databank door middel van een enquêteformulier. Deze gegevens worden door de KNJV verwerkt en opgeslagen in de WBE databank.

Waarborgen kwaliteit

Om de kwaliteit van de WBE databank te bewaken is een Algemene Begeleidingscommissie WBE databank in het leven geroepen. In deze commissie zitten vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu, Landbouwschap en drie WBE's (zie Bijlage 1).

De commissie ziet toe op het algeheel functioneren van de WBE databank, evalueert het functioneren en doet aanbevelingen aan het bestuur van de KNJV.

Deelname

Het aantal WBE's in ons land bedraagt 417. Hiervan zijn 375 al dusdanig georganiseerd dat ze het enquêteformulier hebben ingevuld. Onderstaande gegevens hebben betrekking op deze 375 WBE's. Het (potentiële) werkgebied van deze WBE's beslaat een oppervlak van 2,5 miljoen hectare, het oppervlak aan deelnemende jachtvelden bedraagt 1,8 miljoen hectare.

Organisatievorm

Van de 375 WBE's zijn 369 een vereniging. De andere hebben een stichtingsvorm. 57 Procent van de WBE's heeft een constructie van samenwerkende jachthouders, 17 procent werkt op basis van een 7.1.b. vergunning, terwijl bij 26 procent van de WBE's sprake is van een combinatie van samenwerkende jachthouders en 7.1.b. vergunninghouders.

172 WBE's hebben een externe adviseur toegevoegd aan hun bestuur. Deze adviseurs komen uit geheel verschillende disciplines:

- lokale (semi)overheden zoals gemeenten, waterschappen en politie;
- terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties zoals SBB, SBNL en Recreatieschappen;
- verenigingen als Vogelbeschermingswachten, Vereniging Het Reewild en Vereniging Das & Boom;
- organisaties op het gebied van landbouw en visserij;
- specialisten zoals jachtopzichers en juristen.

Samenwerking

Het aantal WBE's dat op de één of andere wijze met andere organisaties samenwerkt, bedraagt 283. Van deze organisaties scoren politie (212), landbouw (167), overheid (134) en Staatsbosbeheer (139) het hoogst. Van de andere organisaties kunnen genoemd worden: natuurbescherming (83), buur-WBE's (39), vogelwachten (29), waterschappen (19), Provinciale Landschappen (10), Boermarken (7) en imkers (3).

Wildbeheerplan

Inmiddels hebben 215 WBE's een wildbeheerplan, terwijl bij 109 WBE's een wildbeheerplan in voorbereiding is.

Jachtoezicht

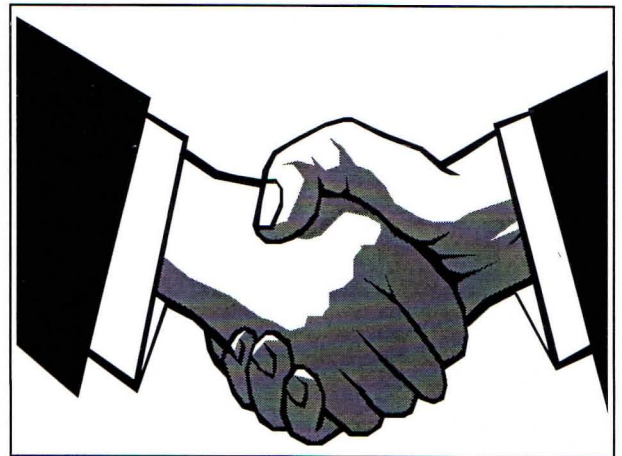
Het jachtoezicht in de 375 WBE's wordt uitgeoefend door jachtopzichers (onbezoldigd opsporingsambtenaar), jachtoezichthouders (geen aanstelling als onbezoldigd opsporingsambtenaar) en leden van de WBE. Het totaal aantal full-time jachtopzichers bedraagt 112, het aantal part-time 244. Het aantal toezichthouders in full-time dienst bedraagt 24, het aantal in part-time dienst 104. Daarnaast zijn in totaal 1877 leden van WBE's actief betrokken bij het toezicht.

Biotoopverbetering

Inmiddels worden in 205 WBE's biotoopverbeterende maatregelen getroffen. Deze maatregelen vinden zowel plaats op overheidsgronden (82 WBE's) als op particuliere gronden.

De biotoopverbeterende maatregelen zijn als volgt te karakteriseren:

- 41 WBE's maken gebruik van de braaklegregeling c.q. initiëren boeren om braakgelegde perce

Samenwerken

Jachtoezicht

len in te zaaien met wildvriendelijke mengsels. De oppervlakte aan wildvriendelijke braakgelegde percelen in deze 41 WBE's bedraagt 790 hectare.

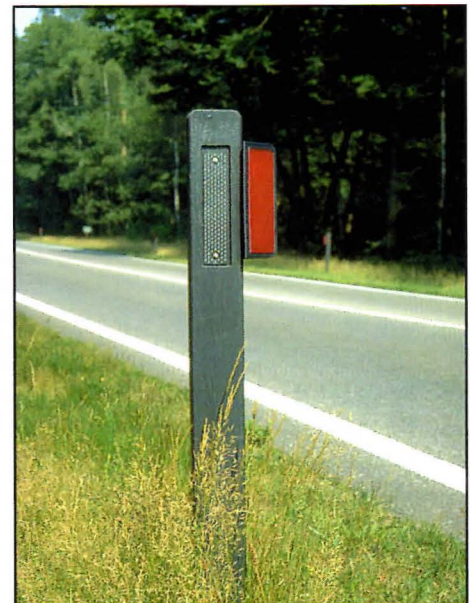
- 72 WBE's hebben zogenaamde overhoekjes ingeplant. Het totale oppervlakte aan deze overhoekjes bedraagt 193 hectare.
- 126 WBE's hebben wilddackers aangelegd met een totale oppervlakte van 652 hectare.
- 69 WBE's hebben in totaal 299 poelen aangelegd.
- 113 WBE's onderhouden houtwallen c.q. hebben nieuwe houtwallen aangelegd. Aanleg en onderhoud van deze houtwallen heeft betrekking op een totale lengte van 168 kilometer.
- 74 WBE's ontwikkelen activiteiten in het kader van het randenbeheer. Deze WBE's hebben in totaal 626 kilometer oever, berm of perceelrand in beheer.

Aanleg houtwal met wildakker

Wildvoorzieningen

Van de wildvoorzieningen zijn wildredders (ter voorkoming van maaislachtoffers onder het kleinwild en weidevogels) en wildspiegels (ter voorkoming van verkeersslachtoffers onder het reewild) de meest gebruikte. 152 WBE's hebben in totaal 1360 wildredders aan landbouwers ter beschikking gesteld. 119 WBE's hebben over een lengte van 955 kilometer wildspiegels geplaatst.

Wildspiegel

Projecten

Specifieke soortgerichte projecten in WBE's hebben betrekking op dassen, ganzen, patrijzen, korhoenders, vossen en weidevogels.

- Dassenbescherming: 43 WBE's besteden specifieke aandacht aan de bescherming van de das. Het betreft beheer van en toezicht op dassenburchten in de provincies Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland.
- Ganzenopvang: 29 WBE's hebben een specifiek opvangplan voor ganzen. WBE's met een dergelijk opvangplan voor ganzen liggen in de provincies Groningen, Friesland, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant.
- Rabiëspreventie: Aan de laatste orale vaccinatie op 6 oktober 1991, om rabiës (hondsdolheid) te voorkomen, werkten 7 WBE's actief mee in Limburg.

Dassenbescherming

Foto: Kees Campfens

- Patrijzenproject: 69 WBE's nemen specifieke biotoopverbeterende maatregelen ten behoeve van de patrijs. De WBE's waar deze activiteiten plaats vinden, zijn verdeeld over alle provincies. 23 WBE's doen dit in het kader van het Herstelplan Leefgebieden Patrijs, waarvoor het Ministerie subsidie verstrekt. Door deze WBE's wordt op 23.000 ha cultuurgrond patrijsvriendelijk beheer toegepast.
- Korhoenders: 1 WBE in Noord-Brabant werkt actief mee aan een korhoenderproject. Dit project heeft betrekking op heidebeheer. Deze WBE is behulpzaam bij het plaggen van de heide en heeft Schotse Hooglanders aangeschaft voor het heidebeheer.
- Weidevogels: Ook weidevogelbeheer heeft de aandacht van WBE's. In totaal zijn 61 WBE's op de een of andere wijze betrokken bij het beheer en bescherming van weidevogels. De meeste werken samen met lokale vogelwachten (BFVW) en weidevogelbeschermingsorganisaties (zoals Vanellus vanellus).

Bescherming weidevogels

Wildschade

Voorkoming en bestrijding van wildschade wordt in 211 WBE's planmatig uitgevoerd. Waar, wie, wanneer en hoe schade door wild voorkomen en bestreden gaat worden, wordt van te voren in het wildbeheerplan aangegeven. Planmatige schadebestrijding heeft met name betrekking op soorten als houtduiven, ganzen, smienten, kraaiachtigen en konijnen.

191 WBE's hebben een speciale coördinator voor wildschade aangesteld.

Wildschadepreventieve maatregelen anders dan afschot, welke door WBE's zijn genomen, bestaan uit het plaatsen van knalapparaten en (electrische) afrasteringen, afleidend voeren, aanbrengen van boommanchetten, gebruik van chemische afweermiddelen, fretteren, verjagen, plaatsen van vangkooien, kastvallen, vlaggen, linten, vogelverschrikkers en schudden van eieren.

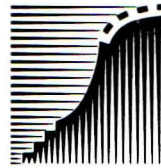
Wildschadepreventie (boommanchet)

SAMENSTELLING ALGEMENE BEGELEIDINGSCOMMISSIE WBE DATABANK

- Voorzitter: G.H.M. Alferink, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
- Secretaris: Ir. M.G.E. Montizaan, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
- Leden: Drs. S. Siebenga, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
- Ing P. Stolk Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
- J. Woudstra, Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu
- C.J.A.M. Segeren, WBE De Biesbosch
- H. Eelderink, WBE Zelhem/Doetinchem
- J.A.P. Smit, WBE West-Twente
- M. Kroonen, Landbouwschap

Koninklijke Nederlandse
Jagers Vereniging

Ministerie van
Landbouw, Natuurbeheer
en Visserij

deel 2

AFSCHOTCIJFERS

Doel

Afschotcijfers worden verzameld met het doel inzicht te verkrijgen in het landelijk afschot. Daarnaast kunnen afschotgegevens een globaal inzicht geven in de aantalsontwikkeling van de wildsoorten. Immers, bij een hoge populatiedichtheid wordt een groter afschot gerealiseerd dan bij een lage dichtheid.

Door het afschot te relateren aan de populatiegrootte kan tevens een indruk verkregen worden van de jachtdruk.

Dit deel van de Nieuwsbrief geeft de resultaten weer van het afschot sinds 1980. Bij de bespreking hiervan worden de afschotcijfers voor zover mogelijk aangevuld met gegevens over de populatieomvang.

Verwerking gegevens

De vragenlijst in de enquête die betrekking heeft op het afschot vervangt de vroegere "Jachtveldenquête" van het Ministerie van LNV. Om vergelijking van de afschotcijfers, welke nu voornamelijk via de WBE's worden verzameld, met die van voorgaande jaren mogelijk te maken, worden de afschotgegevens evenals voorheen verwerkt door (het Informatie- en KennisCentrum voor Natuur, Bos, Landschap en Fauna van) het Ministerie van LNV. De gegevensverwerking vindt plaats onder nummer, opdat de anonimiteit van de inzenders is gewaarborgd.

Waarborgen kwaliteit

Specifiek ter ondersteuning van het uitwerken van de afschotgegevens is de Begeleidingscommissie Afschotregistratie ingesteld. Hierin zijn deskundigen uit de jacht, natuurbescherming, terreinbeheer en onderzoek vertegenwoordigd. Als agendalid is hier een vertegenwoordiger van de WBE's aan toegevoegd (zie Bijlage 2). De commissie beoordeelt de kwaliteit van geaggregeerde gegevens en ziet er op toe dat de gegevens op een objectieve en verantwoorde wijze worden verwerkt, alvorens ze worden gepubliceerd.

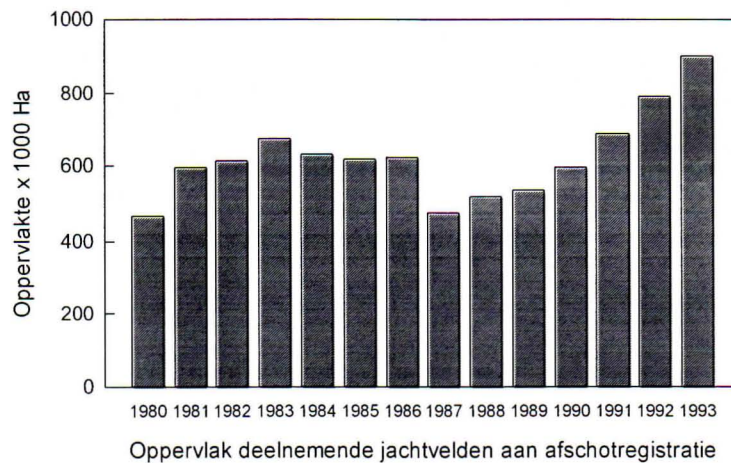
Deelname

In voorgaande jaren werden de afschotgegevens verkregen via de Jachtveldenquête van het Ministerie van LNV. Deze enquête was gericht op deelname van individuele jachthouders en jachtcombinaties. In 1980 bedroeg het oppervlak aan deelnemende jachtvelden 466.000 hectare.

Hoewel nog steeds gegevens worden ontvangen van een aantal individuele jachthouders,

worden de afschotcijfers nu grotendeels verstrekt door WBE's. De WBE databank is daarop ook ingericht. Het oppervlak aan deelnemende jachtvelden bedroeg in 1993 ruim 900.000 hectare. Dit is 31 procent van het totaal bejaagbare oppervlak (2,8 miljoen hectare) in Nederland.

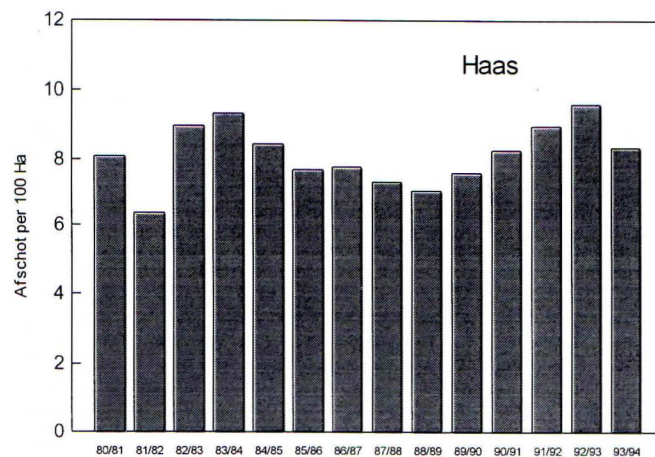

KLEINWILD

Haas

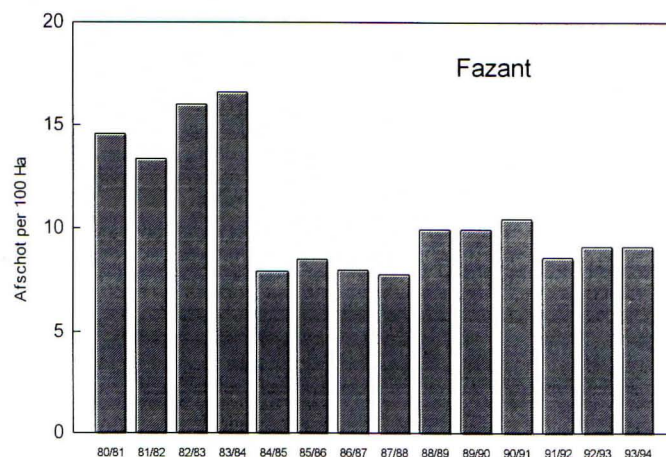
Sinds 1980 hebben zich in het hazenafschot geen grote wijzigingen voorgedaan. Per 100 hectare jachtveld worden er gemiddeld 8,1 hazen geschoten. Uitgaande van een totaal bejaagbaar oppervlak van 2,8 miljoen hectare betekent dit dat er in Nederland bijna 227.000 hazen geschoten worden.

Uit eerdere onderzoeken is bekend dat het jaarlijkse afschot 30 à 40 procent van het herftsbestand bedraagt (bron: *Broekhuizen, 1982; Leeuwenberg en Siebenga, 1983*). Dit betekent dat het hazenbestand aan het begin van het jachtseizoen kan worden geschat op 650.000 exemplaren.

Fazant

In vergelijking met begin jaren tachtig is het fazantenafschot aanmerkelijk gedaald. Sinds het seizoen 1984/85 heeft het afschot zich evenwel gestabiliseerd op gemiddeld 8,8 fazanten per 100 hectare. Ook telgegevens wijzen op een stabilisatie van de aantallen na 1984 (bron: *SOVON, 1993*). Voor geheel Nederland bedraagt het jaarlijkse afschot ca. 250.000 exemplaren.

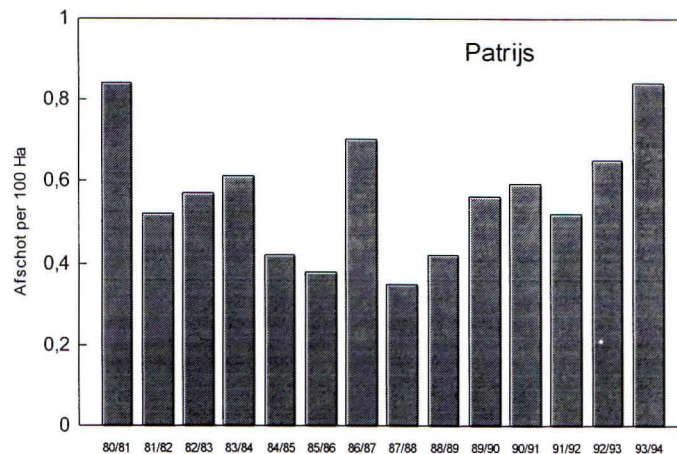
Patrijs

Het is algemeen bekend dat de patrijs de laatste decennia sterk in aantal is achteruitgegaan. De grootste afname heeft zich voorgedaan in de jaren zeventig (bron: *Herstelplan Leefgebieden Patrijs, 1991*).

Deze afname heeft zich in de jaren tachtig niet verder voortgezet (bron: *SOVON, 1993*).

Het niet verder teruglopen van de aantallen blijkt ook uit het afschot. De negatieve trend in het afschot begin jaren tachtig lijkt zich om te buigen in een positieve. Omgerekend naar geheel Nederland bedraagt het afschot de laatste jaren ca. 14.000 exemplaren.

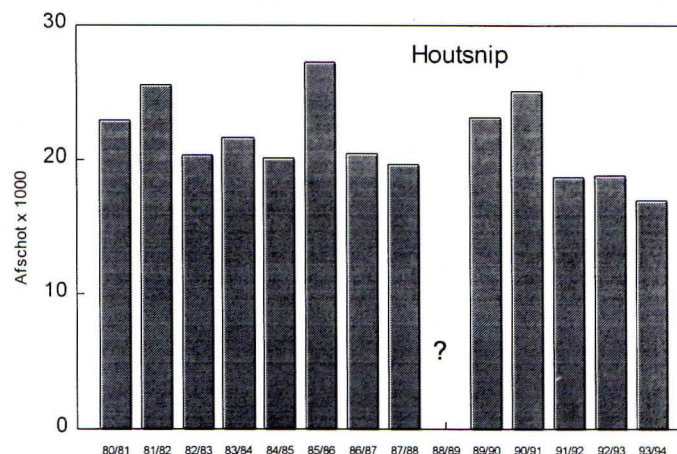
Het broedbestand wordt geschat op 25.000 - 35.000 paar (bron: *SOVON, 1987*). Het afschot heeft betrekking op deze vogels en hun nakomelingen (najaarsstand).

Houtsnip

Jaarlijks worden in Nederland ca. 20.000 houtsnippen geschoten. Dit afschot is in de loop der jaren vrij constant.

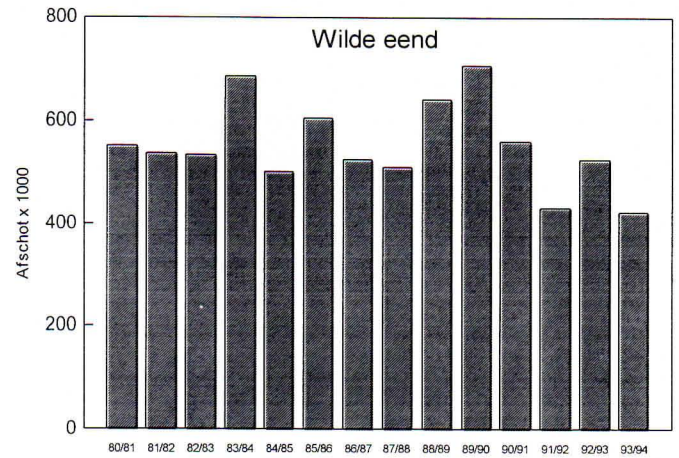
Het afschot heeft voornamelijk betrekking op hier doortrekkende en overwinterende houtsnippen. In de herfst en winter verblijven hier meer dan 500.000 exemplaren (bron: *Nota Jacht en Wildbeheer, 1993*).

WATERWILD

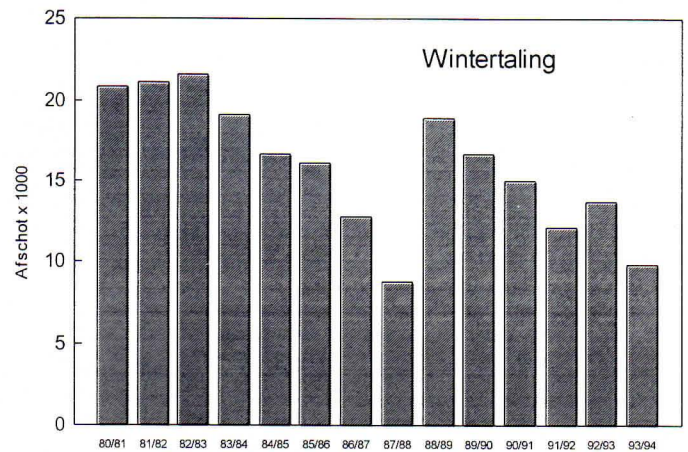
Wilde eend

Van de meest algemeen voorkomende eendensoort in ons land worden jaarlijks tussen de 400.000 en 700.000 exemplaren geschoten. Het aantal broedparen in Nederland bedraagt ca. 300.000 (bron: SOVON, 1987). Uitgaande van een jongenproductie van 3 à 4 vliegvlugge jongen per wijfje, bedraagt het aantal eenden aan het begin van het jachtseizoen in Nederland meer dan 1,5 miljoen (bron: Siebenga, 1992). Het afschot heeft betrekking op deze vogels en de hier doortrekkende en overwinterende wilde eenden afkomstig uit Noord-Europa.

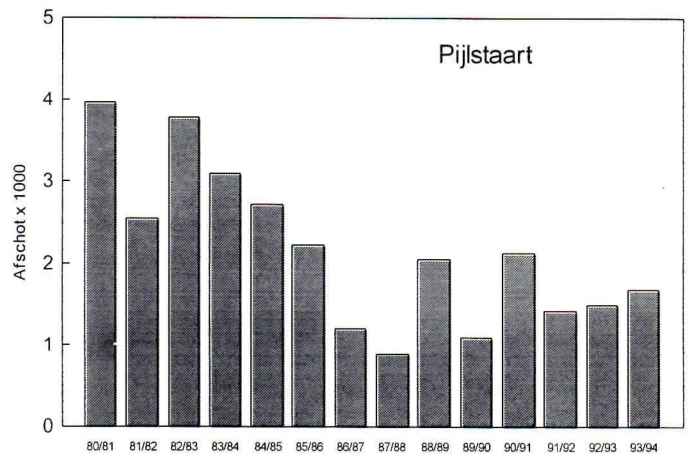
Wintertaling

Er is een daling in het wintertalingenafschot waarneembaar. In hoeverre dit een indicatie is van een afname van de aantallen, is niet te zeggen. De hier overwinterende aantallen zijn in de periode 1967-1989 afgenomen (bron: Beintema, et al., 1993). In het tijdvak na 1980, waarop de hier gepresenteerde afschotcijfers betrekking hebben, was echter geen sprake van een afname.

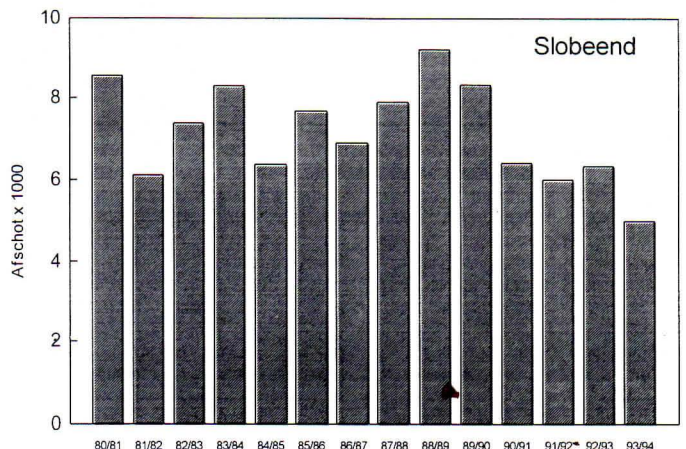
Pijlstaart

Sinds 1980 neemt het aantal geschoten pijlstaarten duidelijk af. Het afschot begin jaren negentig bedraagt niet meer dan 2500 exemplaren. De daling in het afschot zou een aanwijzing kunnen zijn voor een afname van het aantal pijlstaarten dat in Nederland doortrekt. Telgegevens wijzen ook op een afname sinds 1967 (bron: Beintema, et al., 1993). Bij deze soort lijkt de afname zich in de jaren tachtig door te zetten.

Slobeend

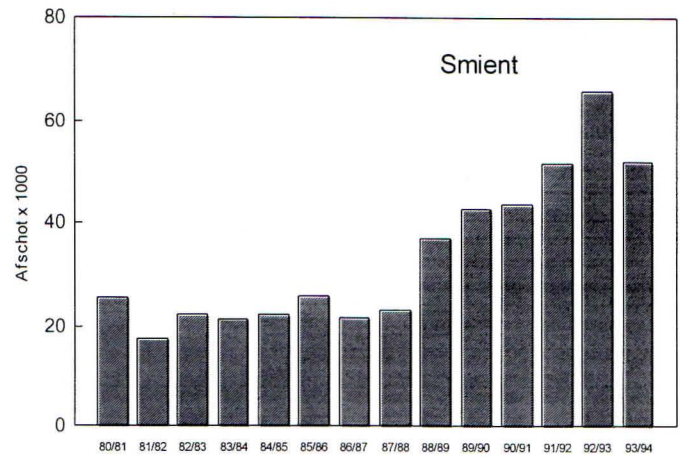
Het slobeendenafschot heeft gedurende het afgelopen decennium geen grote veranderingen ondergaan. De laatste jaren vertoont het afschot evenwel een dalende trend. Evenals bij de wintertaling zal nader onderzoek moeten uitwijzen of deze trend een indicatie is van een afname van het aantal hier doortrekkende vogels van deze beide soorten.

Smient

Het smientenafschot geeft een aanmerkelijke toename te zien. Begin jaren tachtig bedroeg het afschot ruim 20.000 exemplaren, de laatste jaren ligt dit aantal tussen de 40.000 en 65.000.

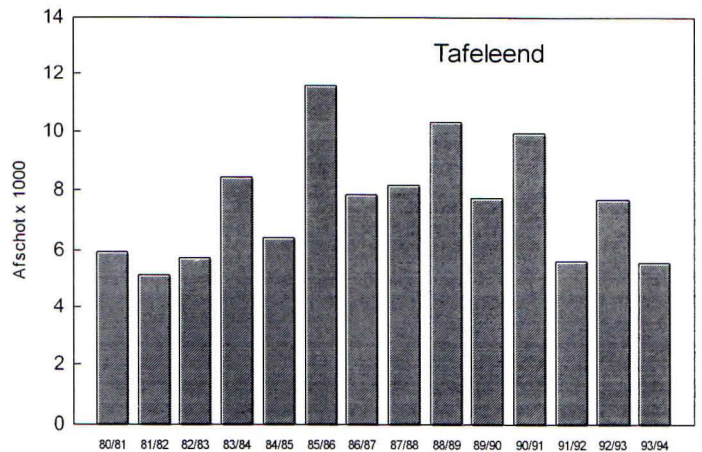
Deze stijging houdt verband met de toename van het aantal smienten in ons land en de toenemende vraag vanuit de landbouw om schade aan landbouwgewassen te voorkomen. Het aantal in ons land pleisterende smienten bedroeg begin jaren tachtig ca. 300.000, de laatste jaren gaat het om aantallen die liggen tussen de 400.000 en 600.000 (bron: van den Bergh, 1991).

Tafeleend

Na een aanvankelijke toename is het afschot na 1985/86 geleidelijk gedaald. Het aantal geschoten tafeleenden schommelt de laatste jaren rond de 6000 exemplaren.

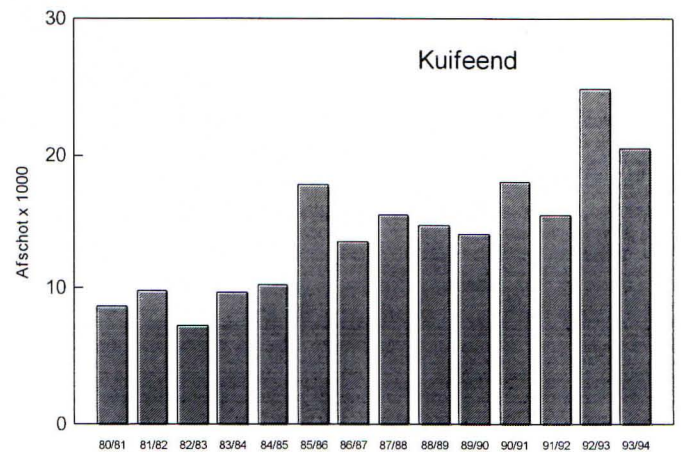
Het aantal hier overwinterende vogels bedraagt 80.000 à 100.000 exemplaren (bron: Beintema, et al., 1993)

Kuifeend

Vergelijking van het afschot begin jaren tachtig (ca. 8000 ex.) met dat van begin jaren negentig (15.000 - 18.000 ex.) leert dat het afschot is toegenomen.

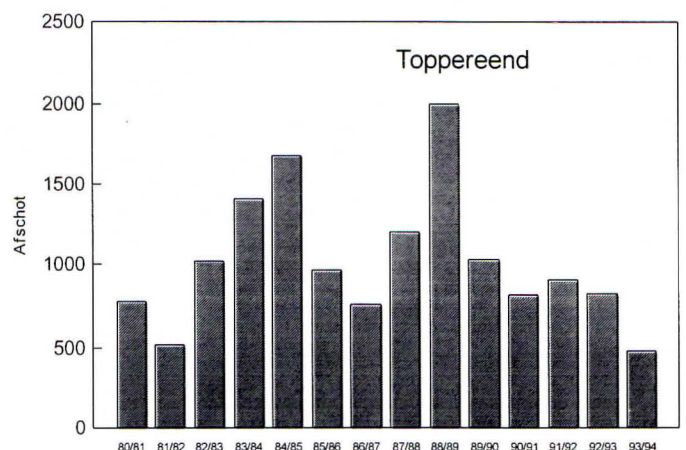
Deze positieve trend in het afschot vinden we niet terug in het aantal overwinteraars gedurende het laatste decennium. In milde winters verblijven hier ruim 160.000 kuifeenden, in strenge winters ruim 200.000. (bron: Beintema, et al., 1993). Wel is het aantal broedparen in ons land toegenomen (bron: SOVON, 1987 en 1988).

Toppereend

In Nederland worden jaarlijks gemiddeld ruim 1000 toppereenden geschoten.

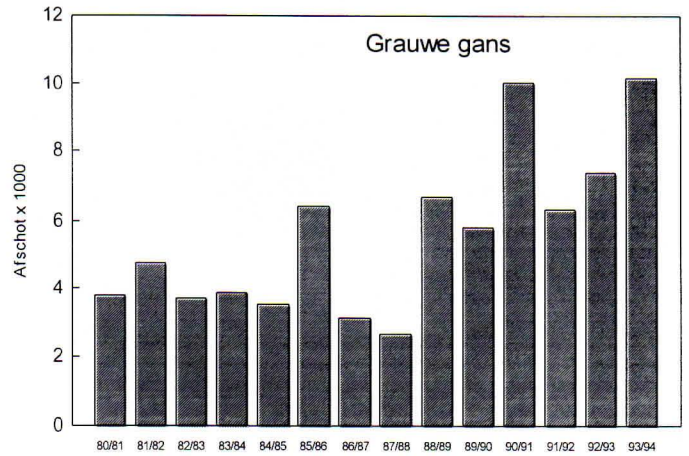
Het aantal toppereenden dat in ons land overwintert, bedraagt 70.000 - 130.000 exemplaren. (bron: Beintema, et al., 1993).

Grauwe gans

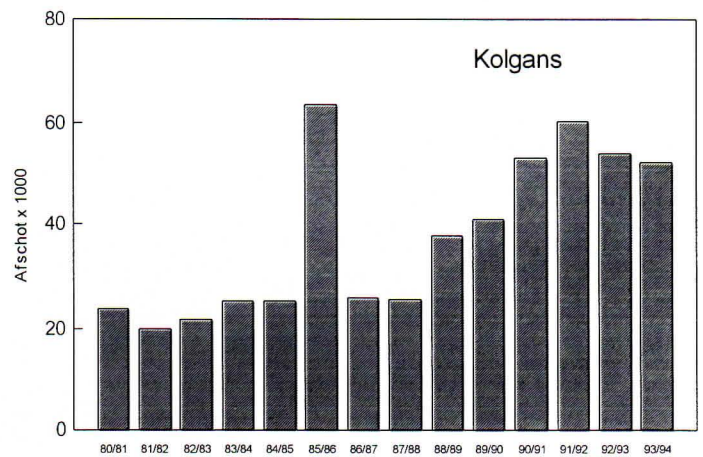
Sinds 1980 is sprake van een geleidelijke toename van het afschot. Begin jaren tachtig bedroeg het jaarlijkse afschot bijna 4000 exemplaren, de laatste vijf jaren worden er jaarlijks gemiddeld ruim 7000 grauwe ganzen geschoten.

Ook de aantallen hier pleisterende grauwe ganzen zijn toegenomen. In het begin jaren tachtig lag het seizoenmaximum tussen de 40.000 en 60.000, de laatste jaren tussen de 60.000 en 80.000 (bron: *Ganzenwerkgroep Nederland*). Daarnaast is ook de Nederlandse broedpopulatie het laatste decennium aanmerkelijk toegenomen (bron: *Van den Bergh, 1991*).

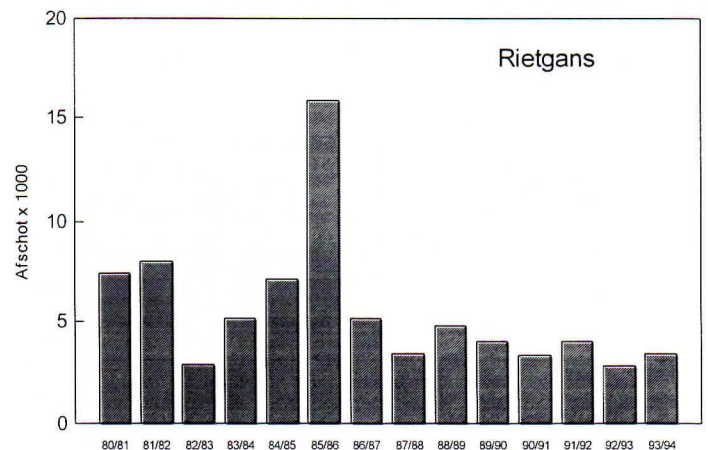
Kolgans

Sinds het seizoen 1980/81 is het kolganzenafschot aanmerkelijk toegenomen. Deze toename houdt verband met de stijgende aantallen hier overwinterende kolganzen. In het seizoen 1980/81 werden in Nederland 250.000 kolganzen geteld, in het seizoen 1990/91 470.000 (bron: *Ganzenwerkgroep Nederland*). Gedurende deze periode geeft zowel het afschot als het aantal hier overwinterende kolganzen een verdubbeling te zien. De piek in het seizoen 1985/86 is mogelijk veroorzaakt door een combinatie van zeer grote aantallen ganzen met veel jongen en een toename in het (destijds nog toegestane) gebruik van levende lokganzen bij de jacht. Dit geldt ook voor de rietgans (bron: *Nota Ruimte voor Ganzen, 1991*).

Rietgans

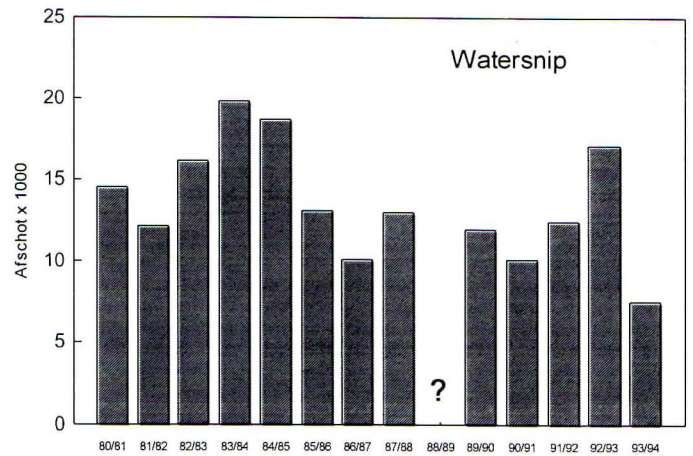
In tegenstelling tot de kol- en grauwe gans is er bij de rietgans geen sprake van een toename in het afschot. Ook het aantal hier overwinterende rietganzen is sinds 1980 niet gewijzigd. Afhankelijk van de winterse omstandigheden verblijven hier jaarlijks tussen de 50.000 en 200.000 exemplaren (bron: *Ganzenwerkgroep Nederland*).

Watersnip

Het aantal geschoten watersnippen bedraagt over de seizoenen 1980/81-1992/93 gemiddeld 14.000 exemplaren. Hoewel de jaarlijkse fluctuaties in het afschot (seizoensinvloeden) vrij groot zijn, is er geen duidelijke trend waar te nemen.

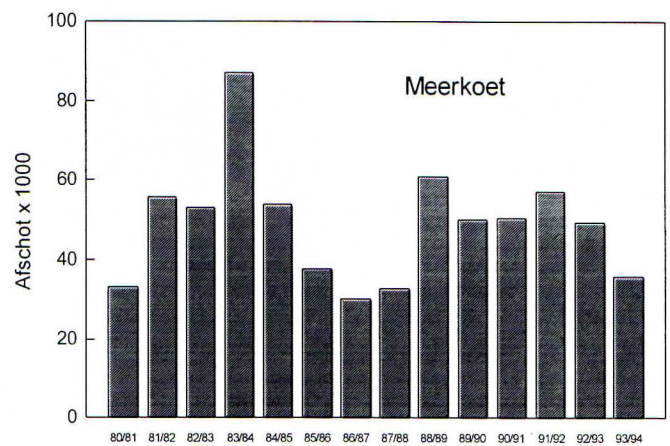
Het afschot heeft grotendeels betrekking op hier doortrekkende watersnippen. Dit aantal doortrekkers in Nederland wordt geschat op 2 miljoen (bron: *Nota Jacht en Wildbeheer, 1993*).

Meerkoet

In het meerkoetenafschot doen zich grote jaarlijkse schommelingen voor. Het afschot varieert van 30.000 (1986/87) tot meer dan 80.000 (1983/84).

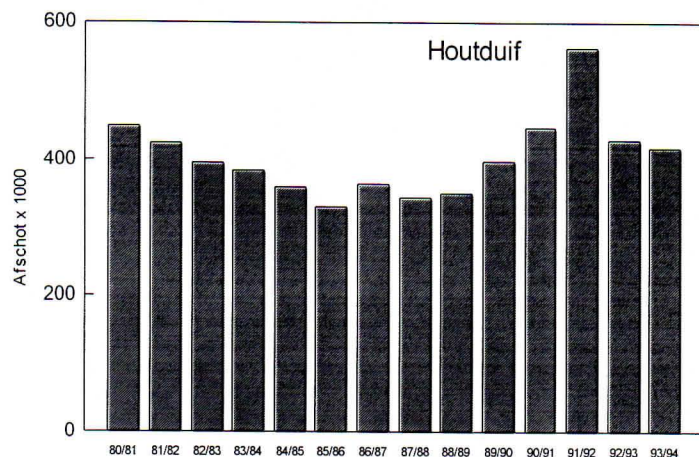
Het aantal hier in de herfst en winter pleisterende meerkoeten bedraagt 250.000 (bron: *SOVON, 1987*).

Houtduif

Het aantal in ons land geschoten houtduiven ligt rond de 400.000 exemplaren, met een duidelijke piek in het seizoen 1991/92.

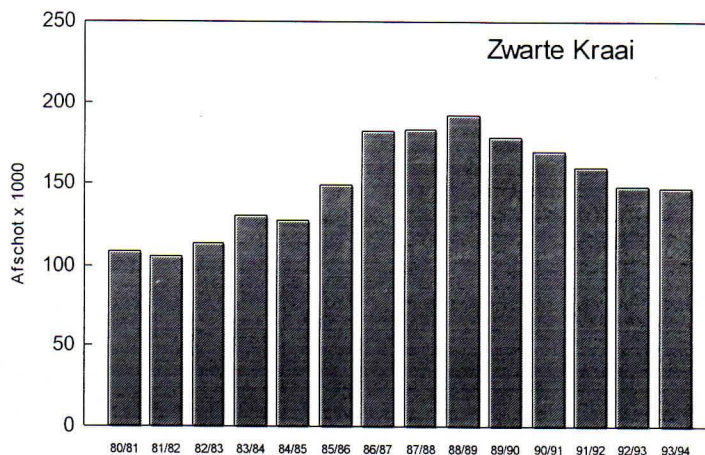
De Nederlandse broedpopulatie wordt geschat op 500.000 - 800.000 paar. In het najaar vertoeven hier tussen de 3 en 4 miljoen houtduiven (*bron: SOVON, 1987*).

Zwarte kraai

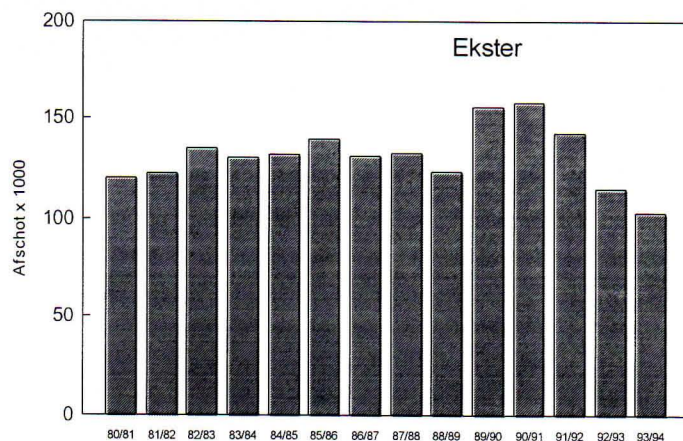
Sinds het seizoen 1980/81 is het kraaienafschot geleidelijk toegenomen van ca. 100.000 tot ca. 190.000 exemplaren in het seizoen 1988/89. Sindsdien vertoont het afschot een lichte afname.

De huidige Nederlandse populatie bedraagt 50.000 - 80.000 broedparen en vele tienduizenden nog niet geslachtsrijpe kraaien. Daarnaast is de populatie in de herfst vergroot door de in dat jaar geboren nakomelingen.

Ekster

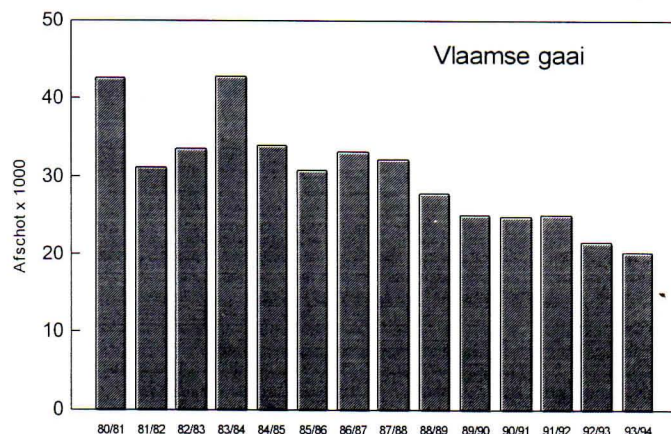
Jaarlijks worden ca. 125.000 eksters geschoten. Het aantal broedparen wordt geschat op 60.000 - 120.000 (*bron: SOVON, 1987*). Het afschot heeft betrekking op deze vogels en hun nakomelingen.

Vlaamse gaai

Het aantal geschoten vlaamse gaaien is sinds het seizoen 1980/81 geleidelijk gedaald. Begin jaren tachtig bedroeg het afschot ca. 35.000, in het seizoen 1992/93 werden er niet meer dan 21.000 exemplaren geschoten.

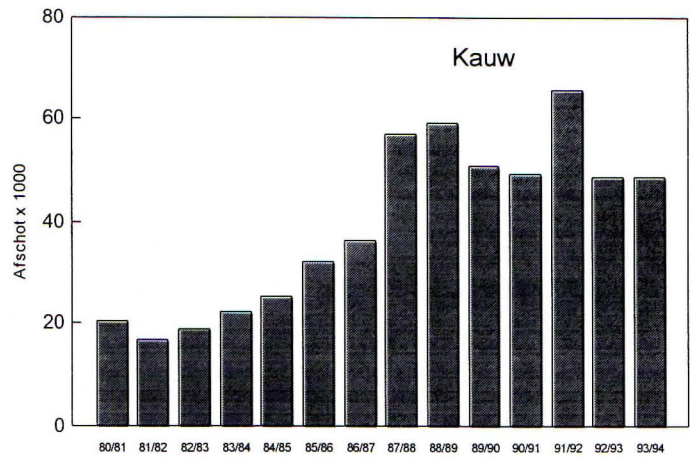
De broedpopulatie in ons land wordt geschat op 30.000 - 60.000 paren (*bron: SOVON, 1987*). Het afschot heeft betrekking op deze vogels, hun nakomelingen en deels op hier doortrekkende vogels.

Kauw

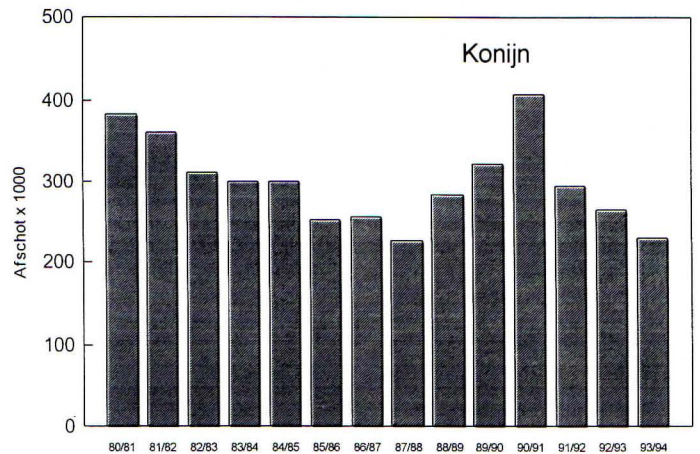
Evenals bij de zwarte kraai is het afschot sinds 1980/81 aanmerkelijk gestegen. Na het seizoen 1987/88 is het afschot gestabiliseerd op ca. 50.000 exemplaren.

Het aantal broedparen in Nederland bedraagt 60.000-120.000. In de winter verblijven hier meer dan een half miljoen kauwen (*bron: SOVON, 1987*).

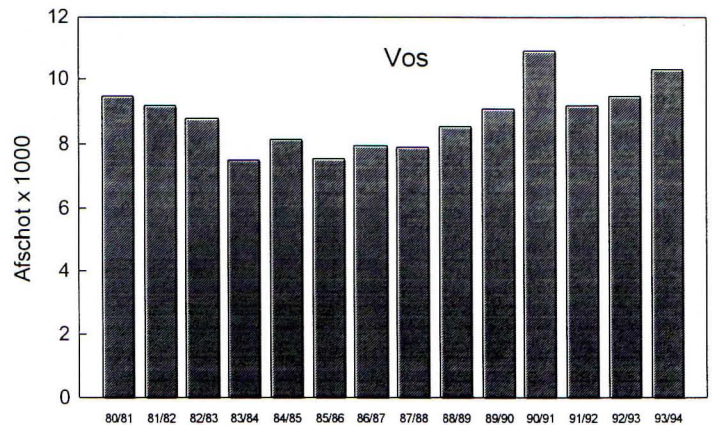
Konijn

Het jaarlijkse konijnenafschot fluctueert nogal. In piekjaren worden ruim 400.000 konijnen geschoten, in andere (mindere) jaren blijft het afschot beperkt tot ca. 250.000 exemplaren. Het jaarlijkse afschot wordt lokaal sterk beïnvloed door het al dan niet optreden van myxomatose.

Vos

Jaarlijks worden in Nederland ca. 9000 vossen geschoten. Regionaal zijn er verschillen in de ontwikkeling van het afschot. In het westen en noorden van ons land is sprake van een stijgende trend, terwijl dit niet het geval is in de oostelijke helft van Nederland. De provincies waar een toename van het afschot heeft plaatsgevonden, komen overeen met de areaaluitbreiding van de vos (*bron: Atlas Nederlandse Zoogdieren, 1992*).

GROFWILD

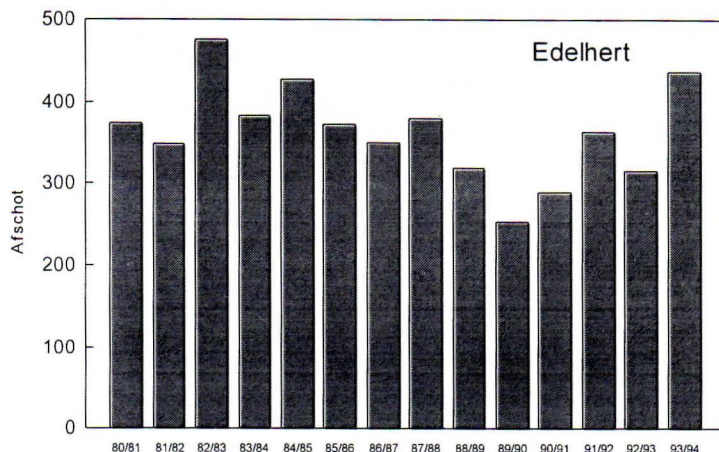
De jacht op het grofwild is niet geopend. Afschot vindt uitsluitend plaats op speciale vergunning. De hier gepresenteerde gegevens zijn gebaseerd op de door het Ministerie van LNV verstrekte vergunningen.

De afschotcijfers van edelhert en wild zwijn hebben betrekking op de vrije wildbaan Veluwe.

Edelhert

Aan de hand van voorjaarstellingen wordt door de Vereniging Wildbeheer Veluwe (VWV) het noodzakelijke afschot bepaald. Dit gebeurt aan de hand van de vastgestelde voorjaarsstand, de gewenste geslachtsverhouding en leeftijdsopbouw. Na toetsing door het "Hertenberaad", adviseert deze het Ministerie van LNV inzake vergunningverlening voor afschot.

Het jaarlijkse afschot bedraagt 300 à 400 exemplaren. De schommelingen in het afschot zijn toe te schrijven aan fluctuaties in de stand. De vastgestelde voorjaarsstand bedroeg in 1994, 840 edelherten.

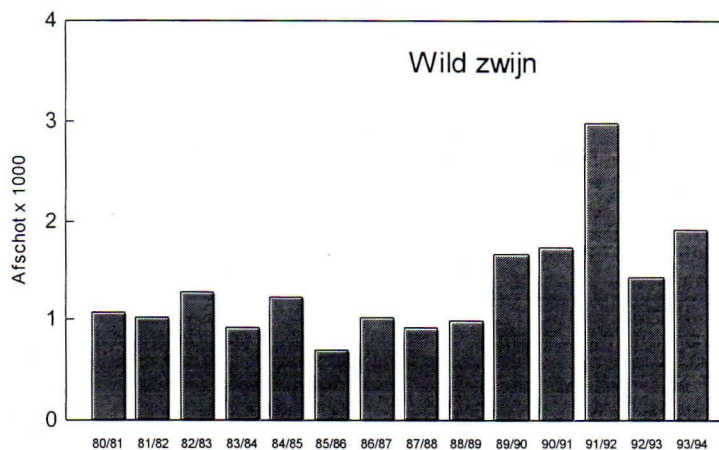

Wild Zwijn

Bij de bepaling van het jaarlijkse afschot wordt dezelfde werkwijze gehanteerd als bij het edelhert. Hier heeft de "Zwartwildbeheer Adviescommissie" eenzelfde taak als het "Hertenberaad" bij de edelherten.

Tot het seizoen 1988/89 is het afschot vrij stabiel. De toename in het afschot sinds 1989/90 is het gevolg van een toename van het wilde zwijnenbestand op de Veluwe. Deze toename wordt veroorzaakt door een combinatie van veel natuurlijk voedsel (eikels en beukenootjes), extreem zachte winters en een afschot kleiner dan de aanwas (bron: Vereniging Wildbeheer Veluwe).

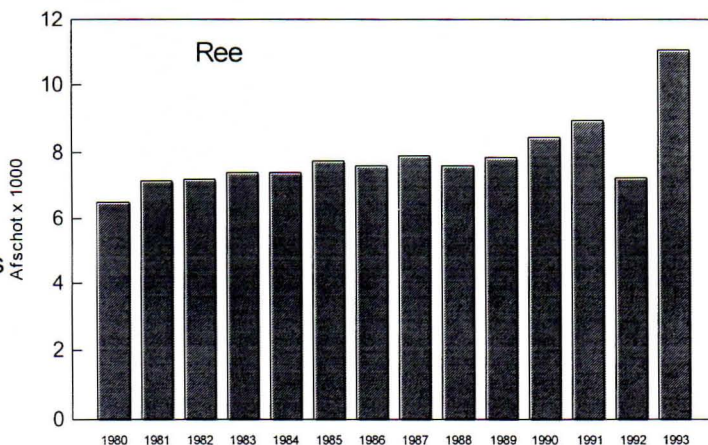
De vastgestelde voorjaarsstand in de vrije wildbaan bedroeg in 1994, 695 wilde zwijnen.

Ree

Ook het reewildafschot vindt plaats op grond van inventarisaties. Uit de toename van het afschot sinds 1980/81 mag geconcludeerd worden dat ook de stand de laatste 10 jaar is toegenomen.

Bekend is dat jaarlijks slechts ca. 70 procent van het toegewezen afschot wordt gerealiseerd (bron: Vereniging het Reewild). Hiermee rekening houdend en uitgaande van het gegeven dat het jaarlijks toegewezen afschot een derde deel bedraagt van het berekende winterbestand, betekent dat in ons land ca. 35.000 reeën voorkomen.

Bronvermelding

Beintema, A., H. Buesink en L. van den Bergh. (1993). Overwinterende watervogels in Nederland, 1967-89. *Limosa* 66:17-24.

Bergh, L.M.J., van den (1991). Watervogeltelling in januari 1989. *Limosa* 64: 1-6.

Bergh, L.M.J., van den (1991). De grauwe gans als broedvogel in Nederland. RIN-rapport 91/1.

Broekhuizen, S. (1982). Hazen in Nederland. Dissertatie.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitg. KNNV.

Ganzenwerkgroep Nederland. (1983). Ganzentellingen in Nederland in het seizoen 1980/81. *Limosa* 56:9-17.

Ganzenwerkgroep Nederland. (1992). Ganzentellingen in Nederland en België in het seizoen 1989/90. *Limosa* 65:163-169.

Leeuwenberg, F.J. en S. Siebenga. (1983). Afschotcijfers hazen in Friesland. *Ned. Jager*, 21; 628-629.

Ministerie van LNV. (1991). Herstelplan Leefgebieden Patrijs.

Ministerie van LNV. (1993). Nota Jacht en Wildbeheer.

Ministerie van LNV (1991). Nota Ruimte voor Ganzen.

Siebenga, S. (1992). Trekwild, cijfers en feiten. KNJV-rapport.

SOVON (1987). Atlas van de Nederlandse broedvogels. Uitg. Sovon.

SOVON (1988). Nieuwe aantalsschattingen van de Nederlandse broedvogels. *Limosa* 61; 151-162.

SOVON (1993). *Sovon - nieuws*, jrg. 6, nr. 4.

Vereniging Wildbeheer Veluwe (1994). Mondelinge mededeling G.J.Spek.

Vereniging Het Reewild (1994). Mondelinge mededeling M.A. Abersson.

Fotobijdragen van: S. Siebenga, M. Montizaan, Vereniging Das & Boom, J. Koopmans, SJN

SAMENSTELLING BEGELEIDINGSCOMMISSIE AFSCHOTREGISTRATIE

Voorzitter: Ing. P. Stolk, Ministerie Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Secretaris: Ir. M. Montizaan, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging

Leden: Drs. J. Thissen, Informatie- en KennisCentrum voor Natuur, Bos, Landschap en Fauna,
(Ministerie LNV)

Drs. S. Siebenga, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging

Drs. T. Verstrael, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming

Drs. E. Wanders, Vogelbescherming

Drs. W. Maris, Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu

Dr. B. Ebbing, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek

Agendalid: C. Segeren of H. Eelderink of J. Smit

April 1995
Uitgave:
Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging
Postbus 1165
3800 BD AMERSFOORT